

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ

ทัศนศิลป์ ม.4-6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

ผศ. ดร.พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน ศบ. (เกียรตินิยม), คม., ประ.ด.

ผู้ตรวจ

รศ. ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง กศ.บ., กศ.ม., ประ.ด.

ผศ. ดร.ชนกนาถ มะยุไธยะ คศ.บ., ศป.ม., ประ.ด.

ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์ ศศ.บ., ศป.ม., ค.ด.

บรรณาธิการ

ธวัชชัย รัตนะราช ศบ.

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557

email: info@wpp.co.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ

ทัศนศิลป์ ม.4-6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

ผศ. ดร.พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน

ผู้ตรวจ

รศ. ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

ผศ. ดร.ชนกนาถ มะยุไช้ะ

ดร.วิสิทธิ์ โพธิวัฒน์

บรรณาธิการ

ธวัชชัย รัตนะราช

ISBN 978-974-18-7713-3

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเริงชัย จงพิพัฒนสุข กรรมการผู้จัดการ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ ทักษะศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6 เล่มนี้ จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนและครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด พัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะตามที่ต้องการทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ในการจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ ทักษะศิลป์ เล่มนี้ คณะผู้จัดทำซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาและการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ได้ศึกษาหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ทั้งด้านวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดช่วงชั้น สาระการเรียนรู้แกนกลาง แนวทางการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ แล้วจึงออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย ตัวชี้วัด คำถามสำคัญ คำที่ควรรู้ ความรู้เสริม/เกร็ดความรู้ (ทักษะศิลป์น่ารู้) กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (ฝึกฝนทักษะศิลป์) แหล่งสืบค้นความรู้ สรุป และคำถามทบทวน และท้ายเล่มยังมีบรรณานุกรมและอภิธานศัพท์ ซึ่งองค์ประกอบของหนังสือเรียนเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตร

การเสนอเนื้อหา กิจกรรม และองค์ประกอบอื่น ๆ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ ทักษะศิลป์ เล่มนี้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติ (Active Learning) โดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวมบนพื้นฐานของการบูรณาการแนวคิดทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มุ่งพัฒนาการคิด และพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของนักเรียน อันจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ ทักษะศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6 เล่มนี้จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานศิลปะ ทักษะศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้ออกแบบ
หน่วยการเรียนรู้ให้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

องค์ประกอบที่สำคัญของหน่วยการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

ระบุตัวชี้วัดช่วงชั้น ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนา
นักเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (ฝึกฝนทักษะศิลป์)

ภาระงานที่นักเรียนฝึกปฏิบัติ
เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการทางทัศนศิลป์
ที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน

คำถามสำคัญ

คำถามนำเพื่อให้นักเรียนค้นหาคำความรู้
เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้

แหล่งสืบค้นความรู้

แหล่งการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยเว็บไซต์
สถานที่ บุคคล เป็นต้น ที่นักเรียนสามารถ
ค้นคว้าเนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียนรู้

คำที่ควรรู้

คำศัพท์ที่ควรจดจำ ซึ่งเป็นคำหลักในสาระที่เรียนรู้
ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน
โดยพิมพ์ด้วยสีแดง และนำมาจัดเรียง
ตามลำดับตัวอักษร แล้วอธิบายไว้ที่อภิธานศัพท์

สรุป

บทสรุปความคิดหลักของแต่ละหน่วยการเรียนรู้
เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน
และช่วยในการจดจำสิ่งที่เรียนรู้

ความรู้เสริม/เกร็ดความรู้ (ทัศนศิลป์น่ารู้)

ความรู้ทางทัศนศิลป์ที่น่าสนใจ
ซึ่งสอดคล้องกับความคิดรวบยอด
และสาระที่นักเรียนเรียนรู้ในบทเรียน

คำถามทบทวน

เป็นคำถามเพื่อทบทวนผลการเรียนรู้ของนักเรียน
เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หลักการทางทัศนศิลป์

1

ทัศนธาตุ	2
การออกแบบ	4
คัพททางทัศนศิลป์	11
จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์	13
เนื้อหาของงานทัศนศิลป์	20
วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงออกทางทัศนศิลป์	24
เทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์	26

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

33

เทคนิคการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	34
เทคนิคการสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์	39
เทคนิคการสร้างสรรค์งานประติมากรรม	44
เทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อผสม	47
เทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยคอมพิวเตอร์	48
การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์จากแนวคิดและวิธีการของศิลปิน	51
การออกแบบงานทัศนศิลป์ที่เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่	56
หลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยเทคโนโลยี	60
ภาพล้อเลียน (caricature) และภาพการ์ตูน (cartoon)	64

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศิลปวิจารณ์

71

จุดมุ่งหมายหลักของศิลปินในการสร้างผลงานทัศนศิลป์	72
จุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิค และเนื้อหาเพื่อสร้างผลงานทัศนศิลป์	74
ทฤษฎีการวิจารณ์งานทัศนศิลป์	77
การวิจารณ์งานทัศนศิลป์	82
การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน	86

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ทัศนศิลป์กับวัฒนธรรม

91

รูปแบบงานทัศนศิลป์ตะวันออก	92
รูปแบบงานทัศนศิลป์ตะวันตก	103
ศิลปินไทย	121
ศิลปินสากล	127
ศิลปะกับวัฒนธรรม	130
อิทธิพลของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ในสังคม	132

บรรณานุกรม	151
อภิธานศัพท์	152

หน่วยการเรียนรู้ที่

1

หลักการ ทางทัศนศิลป์

- ทัศนธาตุ
- การออกแบบ
- ศัพท์ทางทัศนศิลป์
- จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์
- เนื้อหาของงานทัศนศิลป์
- วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงออกทางทัศนศิลป์
- เทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

❶ ท้าชีวิต

1. วิเคราะห์การใช้ทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ (ศ 1.1 ม. 4-6/1)
2. บรรยายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ (ศ 1.1 ม. 4-6/2)
3. วิเคราะห์การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ (ศ 1.1 ม. 4-6/3)

คำถามสำคัญ

ทัศนธาตุมีความสำคัญอย่างไร

ทัศนธาตุ (visual elements) หมายถึง ส่วนประกอบของศิลปะที่มองเห็นได้ ประกอบด้วย จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง แสงเงา สี ที่ว่าง และพื้นผิว

ทัศนธาตุสามารถนำมาจัดให้ประสานกลมกลืน เกิดเป็นผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางความงาม และสื่อความหมายตามแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์

ทัศนธาตุ

1

จุดกับงานทัศนศิลป์

ใช้เพื่อแสดงความงามของรูปและมิติ และใช้เพื่อแสดงตำแหน่งรวมสายตาของภาพ

The Models
ผลงานของซอร์วัวร์ เซอรา
(Georges Seurat)

The House Painters
ผลงานของกัสตอฟ กายบอตเต
(Gustave Caillebotte)

การนำพื้นผิวมาออกแบบเป็นที่จับภาชนะให้กระชับมือ

Portrait of Milliet
ผลงานของ
ฟิเนซันต์ ฟาน ก็อก
(Vincent van Gogh)

The Holy Family
ผลงานของวิลเลียม อโดล์ฟ บูกาเอร์
(William Adolphe Bouguereau)

เปลี่ยนแปลง
ผลงานของรุ่งศักดิ์ ดอกบัว

6

ที่ว่างกับงานทัศนศิลป์

ใช้เพื่อจัดพื้นที่ ใช้เพื่อเสริมสร้างความชัดเจนของรูปและมิติ และใช้เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก

บันทึกจากภูเขา
ผลงานของวินัย ปราบริปู

การออกแบบเครื่องเรือน

The Forest of Fontainebleau: Morning
ผลงานของเตโอดอร์ รูซ
(Théodore Rousseau)

5

สีกับงานทัศนศิลป์

ใช้เพื่อแสดงความงามและความแตกต่างของรูป ใช้เพื่อแสดงมิติความตื้นลึกของผลงาน ใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึก และใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อแทน

งานจิตรกรรมอีปป์

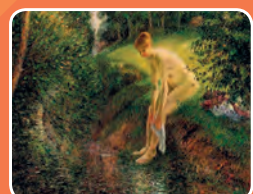
Woman with Hat
ผลงานขององรี มาติส
(Henri Matisse)

The King's Wife
ผลงานของปอล โกแวง
(Paul Gauguin)

When God Belonged to the Land
ผลงานของจอห์น พอตเตอร์
(John Potter)

Bather in the Woods
ผลงานของคามีย์ ปิซซาโร
(Camille Pissarro)

2

เส้นกับงานทัศนศิลป์

ใช้เพื่อการร่างภาพและออกแบบผลงานศิลปะ ใช้เพื่อให้ความรู้สึกด้านมิติ และใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึก

ภาพร่างแนวแฟนตาซี
ผลงานของแฟรงก์ ฟราเซตตา
(Frank Frazetta)

งานประติมากรรมหุ่นตัวศิลปินกรรณิษฐ์เรียน

The Last Supper
ผลงานของเลโอนาร์โด ดา วินชี
(Leonardo da Vinci)

3

รูปร่าง รูปทรงกับงานทัศนศิลป์

ใช้เป็นสื่อแสดงรูปลักษณะที่ต้องการถ่ายทอด ใช้เพื่อสร้างมิติของผลงาน และใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผลงาน

งานออกแบบ
เครื่องหมายสัญลักษณ์

Still Life with Apples and Pitcher
ผลงานของคามีย์ ปิซซาโร
(Camille Pissarro)

Eternity
ผลงานของกัสตอฟ วิลเลแลนด์
(Gustav Vigeland)

4

แสงเงากับงานทัศนศิลป์

ใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผลงาน และใช้เพื่อแสดงมิติของผลงาน

พระที่นั่งอนันตสมาคม

คำถามสำคัญ

การออกแบบที่ดีต้องมีลักษณะอย่างไร

การออกแบบ เป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ และเกิดความเข้าใจในผลงานร่วมกัน

1. ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ

จากหลักฐานที่นักโบราณคดีขุดค้นพบ มนุษย์สามารถออกแบบสิ่งของเครื่องใช้มานานกว่า 6,000 ปี รู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์ ออกแบบลวดลายบนภาชนะ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เป็นต้น

เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง
จังหวัดอุดรธานี

ภาพเขียนบนผนังถ้ำลาสโคซ์ (Lascaux cave)
ในประเทศฝรั่งเศส

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า มนุษย์รู้จักการออกแบบภาพเขียนบนผนังถ้ำมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะภาพที่มีชื่อเสียงมากที่สุด อยู่ในถ้ำอัลตามีรา (Altamira cave) ในประเทศสเปน และถ้ำลาสโคซ์ (Lascaux cave) ในประเทศฝรั่งเศส สำหรับประเทศไทยมีการค้นพบภาพเขียนตามผนังถ้ำหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ความหมายของการออกแบบ

การออกแบบ หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือการปรับปรุงดัดแปลงสิ่งเก่าให้มีรูปแบบแปลกใหม่ยิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการทางศิลปะในการวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติ เลือกวัสดุ โครงสร้าง และวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนคำนึงถึงความงามและประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน

3. ลักษณะของการออกแบบ

การออกแบบที่ดีต้องมีลักษณะที่สื่อความหมายได้ง่าย ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความประณีต สวยงาม มีคุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ และจะต้องคำนึงถึงการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ กระบวนการอย่างเหมาะสมอีกด้วย

4. ประเภทของการออกแบบ

การออกแบบ พาณิชย์ศิลป์

เป็นการออกแบบที่เกี่ยวกับธุรกิจการค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์สู่กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้จักสินค้าที่มีอยู่ในท้องตลาด จะได้เลือกบริโภคได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล และคุณภาพของสินค้าด้วย

การออกแบบ นิเทศศิลป์

เป็นการออกแบบการติดต่อสื่อสาร สื่อความหมาย ความเข้าใจทางสายตา การส่งข้อมูลข่าวสารจากบุคคลกลุ่มหนึ่งไปยังบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ทั้งทางการเขียน การแสดงด้วยท่าทาง รวมถึงการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณา สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

การออกแบบ สถาปัตยกรรม

เป็นการออกแบบสิ่งก่อสร้างและอาคารต่าง ๆ โดยต้องคำนึงถึงความสะดวกสบาย ความสวยงาม ความคงทนถาวร และประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

การออกแบบ ตกแต่ง

แบ่งออกเป็นการออกแบบตกแต่งภายใน และการออกแบบตกแต่งภายนอก โดยการสร้างสรรค์ ปรับปรุง ดัดแปลง ประดับตกแต่ง สิ่งของเครื่องใช้ในที่พักอาศัย อาคารสถานที่ หรือสำนักงานให้มีประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด พร้อมทั้งมีความงามน่าอยู่อาศัย เกิดความกลมกลืน ร่มรื่น ถูกต้องตามสุขลักษณะของการออกแบบตกแต่ง

การออกแบบ ผลิตภัณฑ์

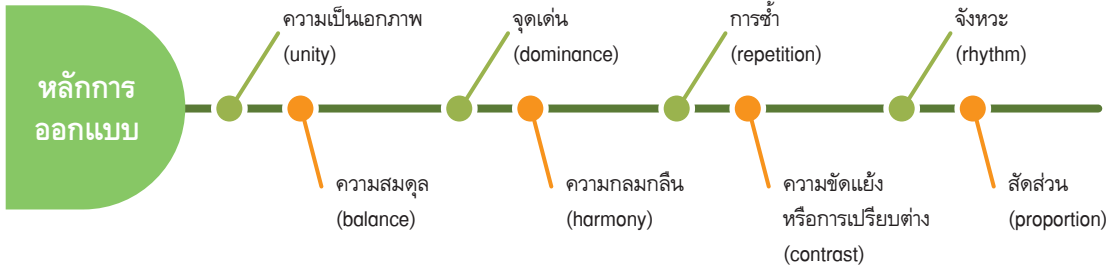
เป็นการออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในครัวเรือน ภายในสำนักงานที่มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยคำนึงถึงความทันสมัย ความสวยงาม และประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

ฝึกฝนทัศนศิลป์

นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ “ประเภทของการออกแบบ” แล้วแต่ละคนสรุปเป็นแผนที่ความคิด (mind mapping) ลงในกระดาษขนาด A3 พร้อมกับตกแต่งผลงานให้สวยงาม แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

5. หลักการออกแบบ

unity

ความเป็นเอกภาพ

เป็นการจัดทัศนธาตุของศิลปะให้มีความประสานกลมกลืน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจัดกระจาย และแสดงออกให้เห็นได้ถึงความพอดีของความงาม เช่น ในงานออกแบบปกหนังสือ งานประติมากรรม งานออกแบบสัญลักษณ์ เป็นต้น

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ดนตรี – นาฏศิลป์ ม. 3

อุษณีย์ มีป้อม • นิลาวรรณ ถนอมรักษ์สิทธิ์

การออกแบบโดยใช้หลัก
ความเป็นเอกภาพ ให้อารมณ์ความรู้สึก
ที่แสดงถึงความประสานกลมกลืน
ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
เป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจัดกระจาย

balance

ความสมดุล

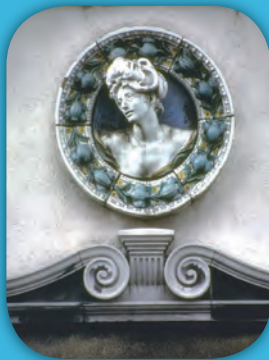
เป็นการนำทัศนธาตุทางศิลปะมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความประสานกลมกลืน มีความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่งหรือในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง

ความสมดุลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

ความสมดุลแบบสองข้างเท่ากัน
(symmetrical balance)

- น้ำหนักทั้งสองข้างเท่ากัน
- นิยมถ่ายทอดความรู้สึกสงบนิ่ง

การออกแบบโดยใช้หลักความสมดุลแบบสองข้างเท่ากันให้อารมณ์ความรู้สึกสงบนิ่งและมั่นคง

ความสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากัน
(asymmetrical balance)

- ไม่เท่ากันหรือไม่เหมือนกันทั้งสองข้าง
- นิยมใช้กันเพราะให้อารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหว

การออกแบบโดยใช้หลักความสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันให้อารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหวและให้คุณค่าทางความคิดสร้างสรรค์

dominance

จุดเด่น

เป็นส่วนสำคัญที่ปรากฏชัด สะดุดตาในผลงานศิลปะ จุดเด่นเกิดจากการเน้นให้เด่นตำแหน่งของจุดเด่นนิยมจัดวางไว้ในระยะหน้าหรือฉากหน้า (foreground) หรือระยะกลางหรือฉากกลาง (middle ground) แต่ไม่ควรวางไว้ตรงกลางพอดี เพราะจะทำให้ภาพเกิดความรู้สึกนิ่ง ไม่เกิดการเคลื่อนไหว จุดเด่นที่ดีควรมีเพียงจุดเดียวและมีพื้นที่ประมาณ 20-30% ของพื้นที่ทั้งหมด

การเน้นด้วยรูปร่าง รูปทรง และขนาดเป็นการนำรูปร่าง รูปทรงที่มีลักษณะแตกต่างกันมาใช้ในการออกแบบ เพื่อให้เกิดความเด่นชัดขึ้นในรูปทรงที่ต้องการเน้นหรือใช้ขนาดที่ต่างกัน ขนาดที่ใหญ่กว่าย่อมเห็นได้ง่ายและเด่นชัดกว่าขนาดเล็ก

harmony

ความกลมกลืน

เป็นการนำทัศนธาตุทางศิลปะมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนกัน สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เข้ากันได้ดี ไม่ขัดแย้งกัน

ความกลมกลืนด้วยเส้น
เป็นการใช้เส้นในลักษณะเดียวกันหรือทิศทางเดียวกัน มาใช้ในงานออกแบบเพื่อให้เกิดความกลมกลืน

repetition

เป็นวิธีการเน้นอย่างหนึ่งที่ต้องการให้เห็นชัดเจน โดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง วางลงในกรอบพื้นที่โดยมีระยะที่เท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ จะสังเกตได้ว่าการซ้ำนี้จะก่อให้เกิดจังหวะขึ้นได้

การออกแบบลวดลายของผ้าโดยใช้หลักการซ้ำ
เป็นการจัดวางรูปร่าง รูปทรง ที่ก่อให้เกิดจังหวะขึ้น

การซ้ำ

contrast

ความขัดแย้งหรือการเปรียบเทียบ

เป็นการนำทัศนธาตุมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้เกิดการตัดกันหรือขัดแย้งกันเพื่อลดความกลมกลืนลงบ้าง เพราะความกลมกลืนที่มากเกินไปอาจจะดูจืดชืด น่าเบื่อหน่าย ความขัดแย้งที่พอเหมาะจะช่วยให้งานดูมีชีวิตชีวา น่าสนใจ และน่าตื่นเต้น

ความขัดแย้งด้วยพื้นผิว
เป็นการนำพื้นผิวที่แตกต่างกันมาใช้ในการออกแบบ เพื่อให้ผลงานมีความขัดแย้งกันและมีความน่าสนใจ

rhythm

จังหวะ

เป็นลักษณะของความเคลื่อนไหวโดยมีความถี่ ความห่าง หรือต่อเนื่องกัน เช่น เมื่อเรามองดูเปลือกหอยที่มีลักษณะเป็นจุด เราจะเห็นจุดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่นั้น จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งเป็นคุณสมบัติของจังหวะ และจากคุณสมบัตินี้เองที่สามารถนำพาสายตาของเราให้มองดูต่อเนื่องกันไปไม่ขาดระยะ

การออกแบบลวดลายผ้า
เป็นการนำจังหวะมาใช้ในการออกแบบลวดลาย
ทำให้ลายผ้าดูต่อเนื่องไม่ขาดระยะ

proportion

สัดส่วน

เป็นความเหมาะสมและสัมพันธ์กันของโครงสร้าง ขนาด ความกว้าง ความยาว ความสูง ความลึกของสิ่งต่าง ๆ กับคน สัตว์ พืช วัตถุ สิ่งของ เป็นต้น

การออกแบบงานประติมากรรมตกแต่งสถาปัตยกรรม
เป็นการนำสัดส่วนมาใช้ในการออกแบบ
ให้ผลงานมีสัดส่วนที่สัมพันธ์กันและมีความงดงามน่าสนใจ

ฝึกฝนทัศนศิลป์

นักเรียนสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์หรืองานออกแบบ 1 ชิ้น โดยนำหลักการออกแบบมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ศัพท์ทางทัศนศิลป์

คำถามสำคัญ

ศัพท์ทางทัศนศิลป์ที่นักเรียนรู้จักมีศัพท์คำใดบ้าง

การศึกษาทัศนศิลป์ในปัจจุบันได้รับความสนใจและศึกษากันอย่างกว้างขวางจากบุคคลทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษาศิลปะอีกต่อไป ทำให้เกิดการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์อย่างอิสระและหลากหลาย ศัพท์ทางทัศนศิลป์จะช่วยให้สื่อสารและถ่ายทอดความรู้ทางทัศนศิลป์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การศึกษาศัพท์ทางทัศนศิลป์ของนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อช่วยพัฒนาความรู้ในการบรรยายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ได้อย่างถูกต้อง

1. ศัพท์ทางทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์ เช่น

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
● วิจิตรศิลป์	fine art	● ภาพจินตนาการ	imagination
● ศิลปะประยุกต์	applied art	● ประติมากรรม	sculpture
● จิตรกรรม	painting	● รูปแบบนูนต่ำ	bas-relief
● วาดเส้น	drawing	● รูปแบบนูนสูง	high relief
● ระบายสี	painting	● รูปแบบลอยตัว	freestanding sculpture
● ภาพคนเหมือน	portrait	● สถาปัตยกรรม	architecture
● ภาพคน	human figure	● มัณฑนศิลป์	decorative art
● ภาพสัตว์	animal	● อุตสาหกรรมศิลป์	industrial art
● ภาพทิวทัศน์	landscape	● พาณิชยศิลป์	commercial art
● ภาพหุ่นนิ่ง	still life	● หัตถศิลป์	crafts

2. ศัพท์ทางทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ เช่น

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
● เนื้อหาภายใน เรียกว่า “นามธรรม”	abstract
● เนื้อหาภายนอก เรียกว่า “รูปธรรม”	concrete
● เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ	belief
● เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล	personal
● เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ	natural
● เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม	social
● เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์	emotional

จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์

คำถามสำคัญ

จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์มีความสำคัญอย่างไร

จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์ คือ การถ่ายทอดความงามของสิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ ความคิด และจินตนาการให้ผู้ชมได้รับรู้

ในการศึกษาทัศนศิลป์มีจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มุ่งสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ ชื่นชมความงาม และตระหนักถึงคุณค่าในงานทัศนศิลป์

จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์

Vase of Chrysanthemums

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ
ผลงานของปีแยร์ โอกุสต์ เรอเนอร์
(Pierre Auguste Renoir)

เพื่อการสร้างคุณค่าทางความรู้สึกนึกคิด
อารมณ์ ซึ่งนำเสนอในรูปแบบของ
ศิลปะบริสุทธิ์ หรือ “**วิจิตรศิลป์**”

ของเด็กเล่น

เพื่อการแสดงความงามร่วมกับ
การใช้สอย หรือการดัดแปลงงานศิลปะ
มาใช้ควบคู่กับประโยชน์การใช้สอย
เรียกว่า “**ศิลปะประยุกต์**”

1. วิจิตรศิลป์ (fine art)

หมายถึง งานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความงาม
แสดงสุนทรียภาพมากกว่าประโยชน์ใช้สอย ผลงานจะเน้นอารมณ์
ความรู้สึก ความละเอียดอ่อน ซึ่งอาจเรียกทัศนศิลป์ประเภทนี้ว่า
“**ศิลปะบริสุทธิ์**” (pure art) เนื่องจากศิลปินสร้างสรรค์ผลงาน
ด้วยจินตนาการที่ลึกซึ้ง มีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดคุณค่าความงาม
เป็นหลัก

ทัศนศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งของวิจิตรศิลป์ ซึ่งเป็นศิลปะที่เน้น
คุณค่าทางด้านจิตใจและอารมณ์เป็นสำคัญ แบ่งออกเป็นประเภท
ต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น

Bacchanal: A Faun Teased by Children

ผลงานของโจวันนี ลอร์เรนโซ เบร์นินี
(Giovanni Lorenzo Bernini)

เป็นงานประติมากรรมที่เน้นคุณค่าทางด้านจิตใจและอารมณ์เป็นสำคัญ

1.1 จิตรกรรม (painting) หมายถึง ผลงานศิลปะที่เกิดจากการขีดเขียน ระบายสี โดยถ่ายทอดความงาม อารมณ์ความรู้สึก และความคิดสร้างสรรค์ลงบนพื้นระนาบรองรับ เราเรียกผู้สร้างสรรค์งานการเขียนภาพหรือจิตรกรรมว่า “จิตรกร”

งานจิตรกรรมหรืองานที่แสดงบนพื้นระนาบในลักษณะสองมิติ จะใช้วิธีการวาดเส้น (drawing) และระบายสี (painting) เป็นหลัก

ภาพวาดเส้นแมว

เทคนิควาดเส้นดินสอดำ

ผลงานของซูซาน เชฟเฟอร์ (Suzanne Schaefer)

หุ่นนิ่ง (Still Life)

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ผลงานของปอล เซซาน (Paul Cézanne)

ประเภทของงานจิตรกรรม

เป็นภาพเขียนคนตั้งแต่บริเวณศีรษะถึงเอว มีจุดมุ่งหมายเพื่อบันทึกให้เหมือนบุคคลนั้น ๆ

ภาพคนเหมือน
(portrait)

ช่วง มุลพินิจ

เทคนิคสีชอล์กบนกระดาษ

ผลงานของวัชร กุลคำไชย

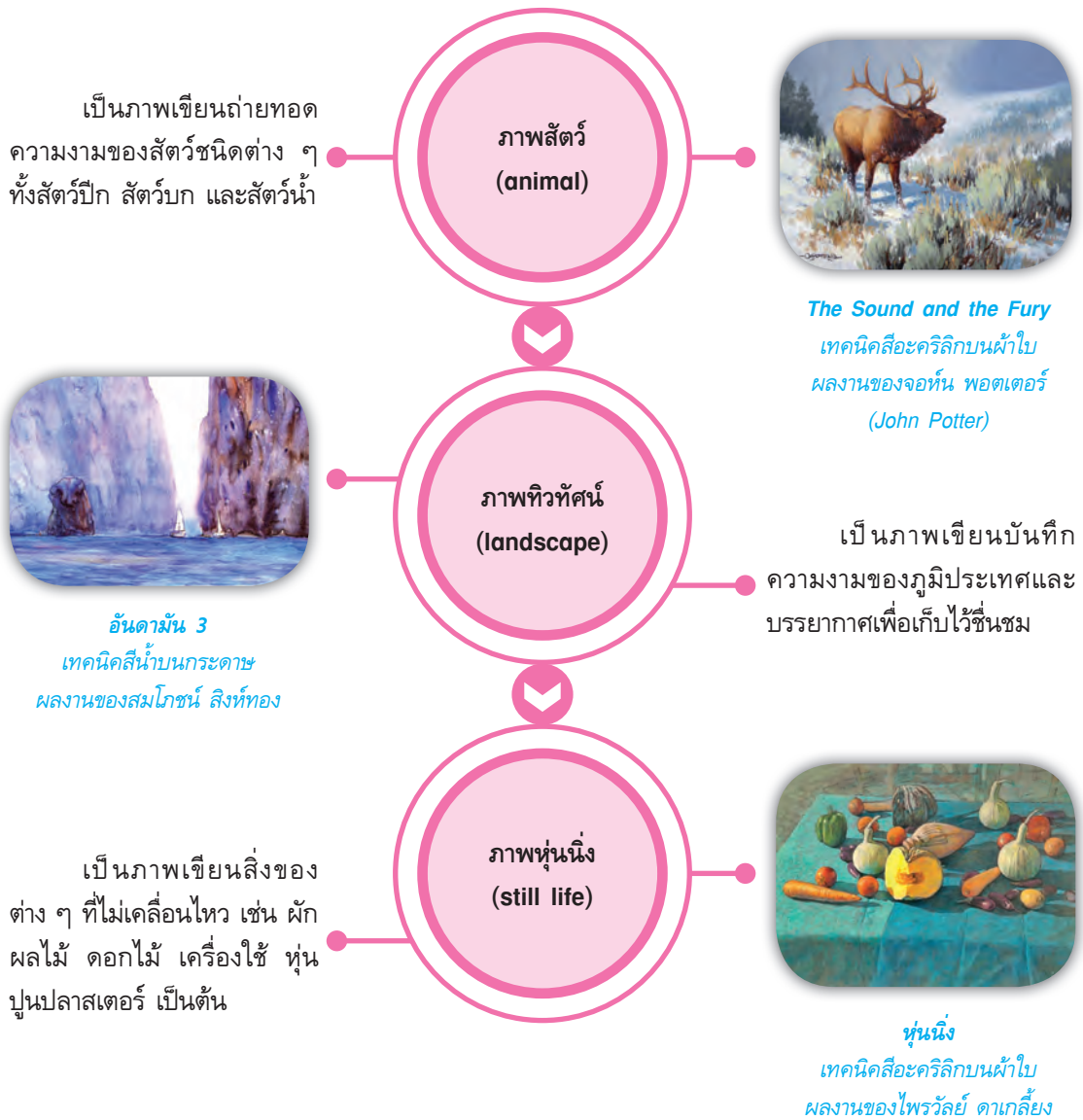
The Pastoral Recreation

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ผลงานของวิลเลียม อโดล์ฟ บูกเอร์ว
(William Adolphe Bouguereau)

ภาพคน
(human figure)

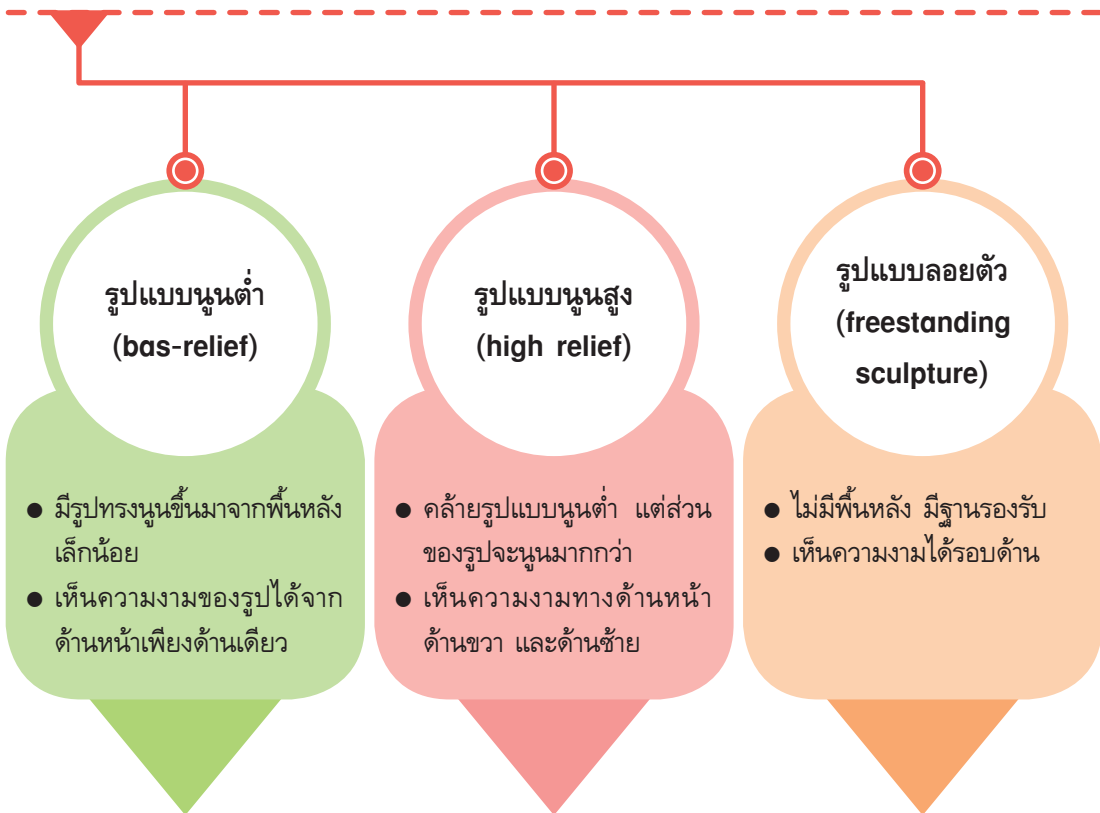
เป็นภาพเขียนคนเต็มตัว เพื่อแสดงความงามของสัดส่วนทางกายวิภาคในอิริยาบถต่าง ๆ

นอกจากงานจิตรกรรมประเภทที่กล่าวมาแล้ว ยังมีภาพประเภทอื่น ๆ ที่เรียกกันอีก เช่น ภาพชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ (genre) ภาพเกี่ยวกับศาสนา (religious) ภาพจินตนาการ (imagination) เป็นต้น

1.2 ประติมากรรม (sculpture) หมายถึง ผลงานศิลปะที่เกิดจากการสร้างสรรค์ด้วยวิธีการปั้น การแกะสลัก การหล่อแบบ การเชื่อม ปะ ดัด การทุบ ตี เคาะ โดยใช้ดิน ไม้ หิน โลหะ แก้ว พลาสติก น้ำแข็ง และวัสดุอื่น ๆ เป็นสื่อแสดงความงามของรูปทรง สาระ และอารมณ์ความรู้สึก มีลักษณะเป็นรูปสามมิติ เราเรียกผู้สร้างสรรคงานประติมากรรมว่า “ประติมากร”

ประเภทของงานประติมากรรม

เหรียญวัดอุดมคณ
ประติมากรรมโลหะ

Cristo Morto
ประติมากรรมแกะสลักไม้
ผลงานของโดนาเทลโล (Donatello)

เทวรูปพระพิฆเนศวร
ประติมากรรมหล่อโลหะ
ผลงานของเศวต เทศน์ธรรม

1.3 สถาปัตยกรรม (architecture) หมายถึง ผลงานศิลปะที่เกิดจากการออกแบบโครงสร้าง และการก่อสร้างด้วยกรรมวิธีการสร้างสรรค์แบบต่าง ๆ ให้เป็นรูปทรงเพื่อความงามและประโยชน์ใช้สอย มีลักษณะสามมิติ เพื่อไว้เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นปูชนียสถานหรือเป็นอนุสาวรีย์ เราเรียกผู้สร้างสรรคงานสถาปัตยกรรมว่า “สถาปนิก”

ประเภทของงานสถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรม แบบเปิด

- ใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อาคารบ้านเรือนใช้เป็นสถานที่พักอาศัย อาคารเรียนใช้เป็นสถานที่ศึกษา เป็นต้น

บ้าน

สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย

สถาปัตยกรรม แบบปิด

- ไม่ได้ใช้อยู่อาศัย สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความเชื่อ หรือเป็นอนุสาวรีย์

พระธาตุดอยสุเทพ

สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

2. ศิลปะประยุกต์ (applied art)

หมายถึง งานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความงามร่วมกับประโยชน์ใช้สอย โดยใช้หลักทฤษฎีของทัศนศิลป์แขนงต่าง ๆ เพื่อให้ผลงานเกิดความกลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตประจำวัน จนเกิดความพอดีทั้งในด้านคุณภาพและความสวยงามควบคู่กันไป ได้แก่

มัณฑนศิลป์ (decorative art)

งานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับการตกแต่งภายในและภายนอกอาคาร ให้เกิดความสวยงามควบคู่กับประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น มัณฑนศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของงานสถาปัตยกรรม ช่วยส่งเสริมให้งานก่อสร้างมีความสวยงามและน่าอยู่ด้วย

อุตสาหกรรมศิลป์ (industrial art)

งานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับการออกแบบเพื่อการผลิตสินค้า เรียกว่า “ผลิตภัณฑ์” (product)

พาณิชย์ศิลป์ (commercial art)

งานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายในทางการค้า และธุรกิจโดยเฉพาะ เช่น ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์ ปกหนังสือ การตกแต่งหน้าร้าน สื่อโฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น

หัตถศิลป์ (crafts)

งานทัศนศิลป์ที่ผลิตด้วยมือเป็นหลัก สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการใช้สอยหรือประกอบพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี

ฝึกฝนทัศนศิลป์

นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับจุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์ โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

เนื้อหาของงานทัศนศิลป์

คำถามสำคัญ

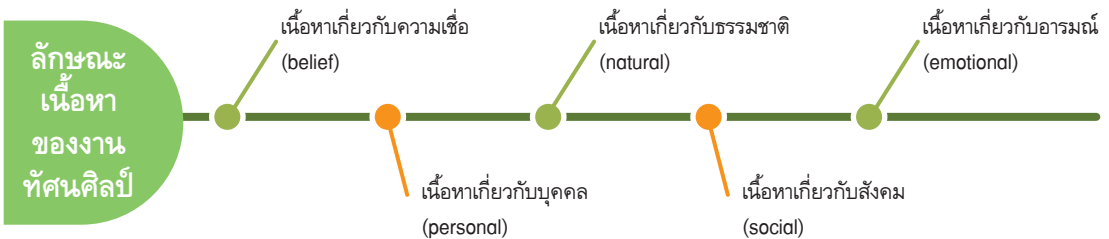
เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ (belief) ผลงานจะเกี่ยวกับสิ่งใด

เนื้อหาของงานทัศนศิลป์ คือ ความคิดหรือข้อมูลที่ผู้สร้างสรรคงานทัศนศิลป์ต้องการสื่อสารให้ผู้ชมได้รับรู้

1. ประเภทเนื้อหาของงานทัศนศิลป์

2. ลักษณะเนื้อหาของงานทัศนศิลป์

belief

เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ

เป็นการแสดงออกจากความศรัทธาในศาสนา พระพุทธเจ้า เทพเจ้า พระเจ้า และวรรณคดี

พระพุทธชินราช
พระพุทธรูปศิลปะสุโขทัย

personal

เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล

เป็นการแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของบุคคลสำคัญ พระมหากษัตริย์ หรือบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศและโลก

Napoleon Crossing the Alps

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ
ผลงานของฌาก-ลุย ดาวิด
(Jacques-Louis David)

natural

เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ

เป็นการแสดงออกถึงความประทับใจในธรรมชาติที่มีความงดงาม รวมถึงเรื่องความรัก ความโกรธ ความหลงของมนุษย์ เช่น ภาพทิวทัศน์ ภาพคนเหมือน ภาพสัตว์ ภาพหุ่นนิ่ง เป็นต้น

Path of Illumination

เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ
ผลงานของจอห์น พอตเตอร์
(John Potter)

social

เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม

เป็นการแสดงถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีความรู้สึกสะท้อนใจ

The Third of May 1808

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ผลงานของฟรันซิสโก โกยา เด โกยา

(Francisco José de Goya)

emotional

เนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์

เป็นการแสดงถึงความรู้สึกในผลงานที่ผ่านกระบวนการและกรรมวิธีของศิลปิน ทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจทั้งในลักษณะบวกและลบ เช่น ภาพแห่งความสนุกสนาน ประติมากรรมที่จับต้องได้ เพื่อสื่อผ่านผิวสัมผัส

Untitled

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ผลงานของสมบุรณ์ หอมเทียนทอง

ฝึกฝนทัศนศิลป์

นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาของงานทัศนศิลป์โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

คำถามสำคัญ

วัสดุ อุปกรณ์สำคัญอย่างไรในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

ศิลปินเป็นผู้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยถ่ายทอดจากความคิด ความรู้สึก และความประทับใจในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดรูปแบบและวิธีการถ่ายทอดเป็นงานทัศนศิลป์ โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ควรมีการวิเคราะห์ชนิด ประเภท ของวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการใช้เพื่อความเหมาะสม

วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

ดินสอดำ

ชนิดไส้ถ่าน
คาร์บอนหรือ
ดินสอถ่าน

ชนิดไส้ถ่าน
แกรไฟต์

1. ดินสอ

ดินสอสี

ชนิดเขื่อน้ำมัน

ชนิดเขื่อนน้ำ

2. สี

สีชอล์ก

สีชอล์กน้ำมัน

สีน้ำ

สีน้ำมัน

สีอะคริลิก

3. พู่กัน

พู่กันกลม

ชนิดขนอ่อน

ชนิดขนแข็ง

พู่กันแบน

ชนิดขนอ่อน

ชนิดขนแข็ง

4. แปรง

ชนิดขนอ่อน

ชนิดขนแข็ง

5. เกรียง

ชนิดปลายแหลม

ชนิดปลายมน

6. ดิน

ดินเหนียว

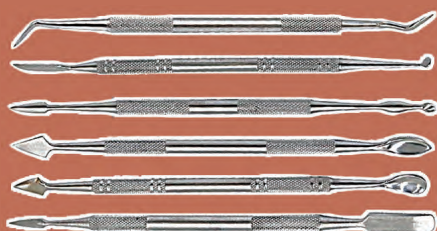

ดินน้ำมัน

7. เครื่องมือปั้น

ชนิดทำด้วยไม้

ชนิดทำด้วยโลหะ

ชนิดทำด้วยไม้ผสมโลหะ

เทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

คำถามสำคัญ

ศิลปินแต่ละคนมีเทคนิคในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ที่เหมือนกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

ศิลปินแต่ละคนมีเทคนิคในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากการศึกษา ค้นคว้า พัฒนา และฝึกฝนจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ในผลงานของตนเอง

1. เทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปินแต่ละคน

เทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์เกิดจากการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความพิเศษ ความก้าวหน้า หรือความแปลกใหม่โดยนำมาดัดแปลงให้เป็นรูปแบบ (style) ซึ่งเป็นวิธีการแสดงออกที่ศิลปินแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน และเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความสำเร็จของศิลปินแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม

ศิลปินที่มีเทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ที่น่าสนใจ

อวบ สาณะเสน

(พ.ศ. 2478–2553)

เป็นศิลปินอาวุโสผู้สร้างสรรค์ผลงานการระบายสีด้วยเทคนิคสีน้ำมัน (oil colour) โดยใช้เทคนิคการแสดงออกในลักษณะการตัดทอนรูปทรงให้ดูเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ศิลปินใช้เทคนิคการระบายสีน้ำมันให้มีรูปแบบเหมือนการระบายสีน้ำ โดยใช้วิธีการเกลี่ยสีให้ผสมเข้าหากันอย่างกลมกลืนและสวยงาม

Semi-Nude

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ชอร์ช เซอรา (Georges Seurat)

(ค.ศ. 1859–1891)

เป็นศิลปินที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในผู้นำของลัทธิประทับใจใหม่ (neo-impressionism) การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมจะยึดตามหลักทฤษฎีทางฟิสิกส์ที่ว่า “แสงคืออนุภาคของสี”

Young Woman Powdering Herself

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ฝึกฝนทัศนศิลป์

นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์การเลือกใช้เทคนิคในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปิน แล้วสรุปและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. การประยุกต์ใช้เทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปิน กับผลงานของตนเอง

การประยุกต์ใช้ หมายถึง การพัฒนาและการปรับใช้ ซึ่งต่างจากการลอกเลียนที่เน้นความเหมือนต้นแบบ การแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปินจากรุ่นก่อนสู่รุ่นหลังหรือจากอดีตถึงปัจจุบันต่างมีการศึกษาและเรียนรู้สืบทอดกันมา นักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับผลงานของตนเองตามความถนัดและความสนใจ

ตัวอย่างภาพของศิลปินที่สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้

A seashore

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ผลงานของปอล โกแวง (Paul Gauguin)

นักเรียนสามารถนำเทคนิคการใช้สีสด รุนแรง ของศิลปินมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ของตนเองได้

เบ่งบาน

เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลงานของกฤษฎิ์ ตระกูลทองอยู่

เป็นการประยุกต์ใช้จุดในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

Flood 2-2

เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลงานของเกริกศักดิ์ วรภูมิ

เป็นการประยุกต์ใช้เส้นและสีในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

ฝึกฝนทัศนศิลป์

นักเรียนสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ 1 ชิ้น โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปินที่สนใจกับผลงานของตนเอง แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

สรุป

หลักการทางทัศนศิลป์

ทัศนธาตุ

1. จุดกับงานทัศนศิลป์ ใช้เพื่อแสดงความงามของรูปและมิติและใช้เพื่อแสดงตำแหน่งรวมสายตาของภาพ
2. เส้นกับงานทัศนศิลป์ ใช้เพื่อการร่างภาพและออกแบบผลงานศิลปะ ใช้เพื่อให้ความรู้สึกด้านมิติและใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึก
3. รูปร่าง รูปทรงกับงานทัศนศิลป์ ใช้เป็นสื่อแสดงรูปลักษณะที่ต้องการถ่ายทอด ใช้เพื่อสร้างมิติของผลงาน และใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผลงาน
4. แสงเงากับงานทัศนศิลป์ ใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผลงานและใช้เพื่อแสดงมิติของผลงาน

สรุป (ต่อ)

5. **สีกับงานทัศนศิลป์** ใช้เพื่อแสดงความงามและความแตกต่างของรูป ใช้เพื่อแสดงมิติความตื้นลึกของผลงาน ใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึก และใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อแทน
6. **ที่ว่างกับงานทัศนศิลป์** ใช้เพื่อจัดพื้นที่ ใช้เพื่อเสริมสร้างความชัดเจนของรูปและมิติ และใช้เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก
7. **พื้นผิวกับงานทัศนศิลป์** ใช้เพื่อให้เกิดความงามที่แตกต่าง ใช้ลวดตาเพื่อเสริมสร้างมิติและขนาด ใช้เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์และความรู้สึก และใช้เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย

การออกแบบ

1. **ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ** มนุษย์สามารถออกแบบสิ่งของเครื่องใช้มานานกว่า 6,000 ปี รู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์ออกแบบลวดลายบนภาชนะ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผา บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เป็นต้น
2. **ความหมายของการออกแบบ** หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือการปรับปรุงดัดแปลงสิ่งเก่าให้มีรูปแบบแปลกใหม่ยิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการทางศิลปะในการวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติ เลือกวัสดุโครงสร้างและวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนคำนึงถึงความงามและประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน
3. **ลักษณะของการออกแบบ** การออกแบบที่ดีต้องมีลักษณะที่สื่อความหมายได้ง่าย ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความประณีต สวยงาม มีคุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ และจะต้องคำนึงถึงการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ กระบวนการอย่างเหมาะสมอีกด้วย
4. **ประเภทของการออกแบบ** ได้แก่ การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ การออกแบบตกแต่ง การออกแบบนิเทศศิลป์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการออกแบบสถาปัตยกรรม
5. **หลักการออกแบบ** ได้แก่ ความเป็นเอกภาพ (unity) ความสมดุล (balance) จุดเด่น (dominance) ความกลมกลืน (harmony) การซ้ำ (repetition) ความขัดแย้งหรือการเปรียบเทียบ (contrast) จังหวะ (rhythm) และสัดส่วน (proportion)

ศัพท์ทางทัศนศิลป์

1. **ศัพท์ทางทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์** เช่น วิจิตรศิลป์ (fine art) ศิลปะประยุกต์ (applied art) จิตรกรรม (painting) วาดเส้น (drawing) เป็นต้น
2. **ศัพท์ทางทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานทัศนศิลป์** เช่น เนื้อหาภายใน เรียกว่า “นามธรรม” (abstract) เนื้อหาภายนอก เรียกว่า “รูปธรรม” (concrete) เป็นต้น

สรุป (ต่อ)

จุดประสงค์ของงานทัศนศิลป์

1. **จิตรศิลป์ (fine art)** เช่น จิตรกรรม (painting) ประติมากรรม (sculpture) สถาปัตยกรรม (architecture) เป็นต้น
2. **ศิลปะประยุกต์ (applied art)** ได้แก่ มัณฑนศิลป์ (decorative art) อุตสาหกรรมศิลป์ (industrial art) พาณิชยศิลป์ (commercial art) และหัตถศิลป์ (crafts)

เนื้อหาของงานทัศนศิลป์

1. **ประเภทเนื้อหาของงานทัศนศิลป์** ได้แก่ เนื้อหาภายในและเนื้อหาภายนอก
2. **ลักษณะเนื้อหาของงานทัศนศิลป์** ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ (belief) เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล (personal) เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ (natural) เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม (social) และเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ (emotional)

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

1. **ดินสอ** ได้แก่ ดินสอดำและดินสอสี
2. **สี** เช่น สีชอล์ก (soft pastel) สีชอล์กน้ำมัน (oil pastel) สีน้ำ (water colour) สีน้ำมัน (oil colour) สีอะคริลิก (acrylic colour) เป็นต้น
3. **พู่กัน** ได้แก่ พู่กันกลมและพู่กันแบน
4. **แปรง** ได้แก่ ชนิดขนอ่อนและชนิดขนแข็ง
5. **เกรียง** ได้แก่ ชนิดปลายแหลมและชนิดปลายมน
6. **ดิน** ได้แก่ ดินเหนียวและดินน้ำมัน
7. **เครื่องมือปั้น** ได้แก่ ชนิดทำด้วยไม้ ชนิดทำด้วยโลหะ และชนิดทำด้วยไม้ผสมโลหะ

สรุป (ต่อ)

เทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์

1. **เทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปินแต่ละคน** ศิลปินที่มีเทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ที่น่าสนใจ เช่น
 - อวบ สาณะเสน สร้างสรรค์ผลงานการระบายสีด้วยเทคนิคสีน้ำมันโดยใช้เทคนิคการแสดงออกในลักษณะการตัดทอนรูปทรงให้ดูเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน
 - ซอร์ช เซอรา (Georges Seurat) สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมโดยยึดหลักทฤษฎีทางฟิสิกส์ที่ว่า “แสงคืออนุภาคของสี”
2. **การประยุกต์ใช้เทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของศิลปินกับผลงานของตนเอง** เป็นการพัฒนาและปรับใช้เทคนิคต่าง ๆ จากผลงานของศิลปินเพื่อนำมาสร้างสรรคใหม่เป็นผลงานของตนเอง

คำถามทบทวน

1. ทัศนธาตุกับทัศนศิลป์เกี่ยวข้องกันอย่างไร
2. หลักการออกแบบประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. ศิลปะประยุกต์หมายถึงอะไร แบ่งเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
4. เนื้อหาของงานทัศนศิลป์มีกี่ประเภท อะไรบ้าง
5. ลักษณะเนื้อหาของงานทัศนศิลป์มีกี่เนื้อหา อะไรบ้าง
6. ฟังก์ชันใดเหมาะสำหรับนำมาใช้ในการระบายสีน้ำมัน
7. อวบ สาณะเสน มีเทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์อย่างไร
8. ซอร์ช เซอรา มีเทคนิคการแสดงออกทางทัศนศิลป์อย่างไร